

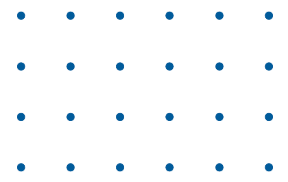
ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ, ОСВІТЯН, ІННОВАТОРІВ

ЗМІСТ

1. Документи міжнародних організацій	2
ОЕСР: ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ, ІНСТРУМЕНТІВ І ТЕХНОЛОГІЙ	2
ОЕСР: РОЗВИТОК АРКТИЧНИХ РЕГІОНІВ ЄС	3
ОЕСР: РОБОТА САМОЗАЙНЯТИХ У ЄВРОПІ	3
ОЕСР: ЯК ЗРОБИТИ НАВЧАННЯ БЕЗПЕРЕРВНИМ ДЛЯ ВСІХ	4
ОЕСР: АДАПТАЦІЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ	5
2. Корисні новини України та світу	6
ПОМИЛКОВІ УЯВЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ	6
НАУКА ПРО ПРОМПТИНГ: ЦІННІСТЬ ЛАНЦЮЖКА МІРКУВАНЬ	7
МИ НЕ РЯТУЄМО СВІТ. МИ ЗАЙМАЄМОСЯ НАВЧАННЯМ ТА ДОСЛІДЖЕННЯМИ	8
ЗАПУСК РОБОТОТЕХНІЧНИХ ЛАБОРАТОРІЙ В УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ	9
ВИДАННЯ ДЛЯ ФАХІВЦІВ ВІД КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ	10
ООНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	10
ПОРАДИ ЩОДО СТВОРЕННЯ Й ПІДТРИМКИ ЕКОЛОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ	11
КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ГШІ	12
СЕРВІС TURNITIN	13
ЩО ЗАВАЖАЄ ВИКЛАДАЧАМ БОРОТИСЯ З АКАДЕМІЧНИМИ ПРОСТУПКАМИ	14
ЧОМУ ПІДРОБЛЕНІ СТАТТІ, СТВОРЕНІ ЗА ДОПОМОГОЮ ШІ, СТАНОВЛЯТЬ ЗАГРОЗУ ДЛЯ АКАДЕМІЧНИХ ПУБЛІКАЦІЙ.....	15
3. Наукові заходи	16
RESEARCH4LIFE В УКРАЇНІ: ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ НАУКИ ТА РОЗВИТКУ	16
ПОДАННЯ ЗАЯВКИ НА ВКЛЮЧЕННЯ ДО DOAJ	17
ТРАНСКОРДОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ.....	17
ПАРТНЕРСТВО EIFL – УКРАЇНА	18
РЕЦЕНЗУВАННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ	18
РЕЦЕНЗУВАННЯ: НАЙКРАЩІ ПРАКТИКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	19
ГШІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ	19
ВІДКРИТИЙ ДОСТУП: ЗА І ПРОТИ	20

1. Документи міжнародних організацій

ОЕСР: ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ, ІНСТРУМЕНТІВ І ТЕХНОЛОГІЙ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала аналітичний документ «Використання цифрових бізнес-моделей, інструментів і технологій для отримання достовірної екологічної інформації та залучення споживачів до циркулярної економіки» із серії «Документи ОЕСР з цифрової економіки». У ній наголошується про необхідність вжиття заходів із протидії зміні клімату, які будуть ефективними на глобальному рівні. Наразі багато кліматичних та інших політик, спрямованих на досягнення Цілей сталого розвитку, зосереджуються на заходах з боку пропозиції, які впливають на сектор виробництва та ініціативи приватних підприємств, зокрема - звітування з питань навколишнього середовища, соціального розвитку та управління. Однак дедалі більше експертів визнають, що необхідно урізноманітнити дії в різних сферах політики, у т.ч. - з боку попиту, щоб підтримати зміни у поведінці споживачів. Останнім часом спостерігається підвищена увага до екологічних проблем та зміни клімату з боку окремих осіб та домогосподарств. Попередні результати опитування ОЕСР, проведеного на початку 2024 року серед 35 тис. споживачів у 15 країнах ОЕСР та трьох країнах-партнерах дозволили встановити ставлення та реакції споживачів до сталого споживання. Дані опитування свідчать про те, що більшість респондентів стурбовані станом навколишнього середовища (68%), вважають захист навколишнього середовища принаймні «важливим» (74%) і «готові йти на жертви заради захисту навколишнього середовища» (60%); 65% респондентів вважають, що їхні дії впливають на навколишнє середовище; більшість (80%) сказали, що вплив на навколишнє середовище був принаймні «дещо важливим» при прийнятті останніх рішень про покупки порівняно з іншими аспектами продукту. Багато споживачів хотіли б робити більш сталий вибір, однак вони часто стикаються з перешкодами, які заважають їм діяти відповідно до таких уподобань. Цифрові інструменти, бізнес-моделі та технології, включаючи параметри фільтрації на веб-сайтах електронної комерції, платформи обміну між користувачами та штучний інтелект можуть значно полегшити доступ споживачів до інформації про екологічні продукти та

їхню можливу участь у циркулярній економіці. В опублікованому документі аналізується цей потенціал та висвітлюються пов'язані з ним ризики.

Детальніше: <https://qrcode.net/qrcode/dqVcD>, <https://qrcode.net/qrcode/05kXF>,
<https://doi.org/10.1787/33c6e2bc-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: РОЗВИТОК АРКТИЧНИХ РЕГІОНІВ ЄС

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Управління глобальними змінами у європейських арктичних регіонах: уроки 14 північних малонаселених районів» із серії «Дослідження регіонального розвитку ОЕСР». У звіті досліджуються соціально-економічні виклики та можливості, з якими стикаються північні малонаселені райони і транскордонна мережа, що охоплює Фінляндію, Швецію й Норвегію. Їх співпраця була започаткована у 2008 році і спрямована на вирішення таких унікальних проблем північних регіонів, як демографічний спад, старіння населення та географічна ізоляція. Ці виклики вимагають цілеспрямованого політичного втручання для забезпечення довгострокової стійкості, економічного зростання і соціальної згуртованості. У звіті наголошується на важливості використання природних ресурсів (лісове господарство, рибальство, відновлювані джерела енергії) для стимулювання «зеленого» економічного зростання, а також на необхідності розвитку цифрової інфраструктури, широкого впровадження інновацій та підтримки підприємництва. Підкреслюється критична роль інклюзивного управління та узгодження освітніх систем з потребами ринку праці для вирішення проблеми нестачі робочої сили. Звіт зосереджує увагу на важливості регіональної співпраці (зокрема - у контексті Європейської «зеленої» угоди та арктичних ініціатив) і пропонує ряд рішень, які будуть корисні для політиків, регіональних урядів та бізнесу.

Детальніше: <https://qrcode.net/qrcode/mMKBe>, <https://qrcode.net/qrcode/MhAG5>,
<https://doi.org/10.1787/a2de0bf6-en>.

Фото: скріншот

ОЕСР: РОБОТА САМОЗАЙНЯТИХ У ЄВРОПІ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Якість роботи самозайнятих осіб у Європі» із серії «Документи ОЕСР щодо МСП та підприємництва». У ньому аналізуються основні тенденції у сфері самозайнятості на основі даних 28 європейських країн за період з 1995 по 2021 рік, зібраних під час відповідного опитування щодо умов праці, сприйняття працівниками різних аспектів ключових вимірів «Рамки

якості робочих місць ОЕСР» (заробіток, безпека ринку праці та якість робочого середовища). Встановлено, що самозайняті особи загалом мають дещо гірший рівень якості роботи, ніж наймані працівники. Показники соціального середовища та робочої автономії для самозайнятих осіб останнім часом дещо покращилися, тоді як умови охорони здоров'я та безпеки погіршилися, а тиск - збільшився. Розриви в якості роботи між самозайнятими та найманими працівниками незначним чином зменшилися, але розбіжності в гарантіях зайнятості та фінансовому благополуччі збільшилися. Існує зв'язок між якістю підприємницького середовища та якістю роботи самозайнятих осіб, - отже політики мають зосередити свої зусилля на покращенні якості самозайнятості за допомогою адаптованої політики підтримки підприємництва, спрямованої на загальне та суттєве покращення бізнес-середовища.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/QbQpk>, <https://qrpage.net/qr/BQV1t>,
<https://doi.org/10.1787/646e6778-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: ЯК ЗРОБИТИ НАВЧАННЯ БЕЗПЕРЕРВНИМ ДЛЯ ВСІХ

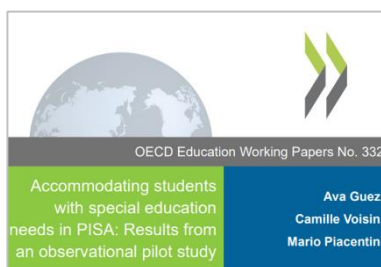
У блозі Організації економічного співробітництва та розвитку опублікована стаття Андреаса Шлейхера «Як зробити навчання безперервним для всіх». У ній зазначається, що у світі, який швидко змінюється, навчання упродовж життя стало ключем до збереження актуальності набутих знань і навичок. Воно дає людям змогу відповідати новим вимогам роботодавців, змінювати роботу та повноцінно брати участь у житті суспільства. Саме тому експерти ОЕСР зосереджують свою увагу на питаннях мобільності кваліфікованих кадрів та забезпечення навчання упродовж життя. Важливо, щоб кожен дорослий мав можливість продовжувати навчання, однак у країнах ОЕСР та за їх межами участь у навчанні стагнує й залишається дуже нерівною. Виявляється, що дорослі з нижчим рівнем освіти та доходу найменш схильні брати участь у такому навчанні. Але за допомогою відповідної політики можна побудувати ефективні системи навчання дорослих. Андреас Шлейхер систематизує основні проблеми розвитку систем навчання упродовж життя у світі та пропонує огляд засобів й інструментів їх вирішення. Серед проблем особливо гострими є застій та нерівна участь. Якщо навчання дорослих залишатиметься привілеєм небагатьох (40% дорослих щороку беруть участь у формальному або неформальному навчанні), то соціальна нерівність поглиблюватиметься, а економіка відчуватиме нестачу критично важливих навичок. Головна причина, яку дорослі називають для відмови від навчання - брак часу. Щоб вирішити цю проблему, деякі країни надали працівникам захищений час для навчання. Наприклад, Швеція дозволяє працівникам середньої ланки пройти до 44 тижнів оплачуваної освіти упродовж кар'єри для

перепідготовки. Ще однією перешкодою навчання є його вартість. Для підтримки перекваліфікації у Франції Служба кадрів надає працівникам щорічну допомогу на навчання, яку вони можуть використовувати для визначених курсів. Ще одна проблема – маргіналізація: ті, хто найбільше потребує навчання, часто його не отримують. За останнє десятиліття розрив в участі серед малозабезпечених груп загалом зменшився, але щоб змінити курс на цілеспрямоване навчання, доступ до нього має бути інклюзивним. Це означає пропонування гнучких, локальних варіантів та усунення практичних і мотиваційних бар'єрів. Одним із прикладів вирішення цієї проблеми є норвезька ініціатива Skills Plus, яка просуває базову грамотність, математику та цифрове навчання на робочих місцях. Основний посыл – «Короткострокові курси, довгострокові шляхи». Сьогоднішній освітній ландшафт дедалі більше наповнений короткостроковими курсами та мікросертифікатами. Один із способів підтримки навчання - офіційне визнання мікроакредитацій та їхня інтеграція у національні рамки кваліфікацій. Так, у Новій Зеландії діє система, яка дозволяє урахувати короткострокові курси при отриманні більших кваліфікацій, отже умовний тижневий курс навчання може стати важливим кроком до отримання повної кваліфікації. Очевидно, що інвестування у навчання упродовж життя - це не просто економічна необхідність, а й соціальний імператив. Політикам необхідно зробити навчання дорослих центральним елементом порядку денного освіти та забезпечити його доступність для всіх. Нагородою стане більш кваліфіковане, інклюзивне та адаптивне суспільство.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/7okrD>, <https://g20.org/track/education/>

Фото: скріншот

ОЕСР: АДАПТАЦІЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

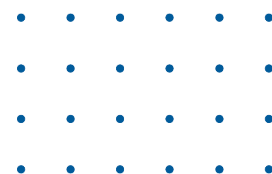
Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Адаптація учнів з особливими освітніми потребами в рамках PISA: результати пілотного дослідження» із серії «Робочі документи ОЕСР з питань освіти». У ньому зазначається, що Програма міжнародного оцінювання учнів (PISA) забезпечує кожні чотири роки проведення глобального оцінювання компетентності 15-річних учнів у читанні, математиці, природничих науках та інноваційній сфері. PISA дотримується суворих правил щодо участі учнів з особливими освітніми потребами, пропонуючи лише обмежений спектр інструментів (адміністрування у малих групах, використання аудіодопоміжних засобів, читання інструкцій мовою жестів). Деякі пристосування, такі як пристрої для збільшення або читання вголос, категорично заборонені, що унеможливорює участь в оцінюванні учнів з певними інвалідностями або потребами (наприклад, порушеннями зору).

Це викликає занепокоєння щодо загальної справедливості оцінювання, особливо з огляду на те, що багато з цих учнів користуються пристосуваннями під час відповідних національних оцінювань. У цьому дослідженні представлені результати оцінювання доцільності та сприйняття ефективності доступної форми PISA для учнів з помірними труднощами зору, специфічними труднощами читання та труднощами з концентрацією уваги і контролем поведінки, проведені у семи країнах. Це дослідження включало тестування, що охоплювало адаптовані завдання PISA з природничих наук та інструменти доступності для вивчення залученості учнів, використання та сприйняття пристосувань, а також їхнього впливу на успішність у навчанні. Результати показали, що учні були належним чином залучені та вважали інструменти корисними, особливо - функції читання вголос, контрастності тексту (з відмінностями у використанні інструментів та сприйнятій корисності для різних потреб). Експерти наголошують, що учні з особливими освітніми потребами можуть змістовно брати участь у PISA, якщо забезпечується їхній доступ до відповідних пристосувань.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/4QvyZ>, <https://qrpage.net/qr/oNoat>,
<https://doi.org/10.1787/256c6e12-en>

Фото: скріншот

2. Корисні новини України та світу

ПОМИЛКОВІ УЯВЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

На сайті Times Higher Education опублікована стаття Хелен Пакер «Опитування показало, що громадськість сильно переоцінює рівень «жально про закінчення вишу»». У ній обговорюються результати нового дослідження Інституту політики при Королівському коледжі Лондона та Інституту політики вищої освіти, яке вивчало суспільні уявлення про значимість вищої

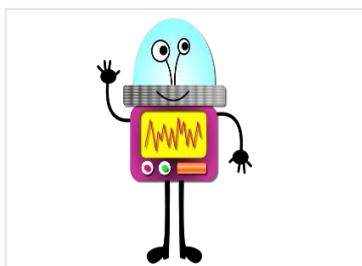
освіти. За його даними, по факту менше випускників шкодують про вступ до університету, ніж прийнято вважати, також громадськість ставиться до університетів більш прихильно, ніж люди собі уявляють. В опитуванні взяли участь понад 2 тис. осіб, які висловились, що 40 % випускників не вступили б

до університету, якби заздалегідь точно оцінювати значення вищої освіти, але фактична частка тих, хто висловлює жаль про набуте навчання – лише 8 %. Випускники також менше стурбовані «освітніми» боргами, ніж прийнято вважати: про те, що борги негативно вплинули на життя вважали 49%, а реально такі оцінки надали лише 16% респондентів. Більшість людей знають, що англійські студенти беруть багато кредитів, вони недооцінюють їх розмір десь на 10 тис. фунтів стерлінгів (в середньому 53 тис. фунтів стерлінгів). Виявлено помилкові уявлення про надбавку за вищу освіту (суму, яку заробляють ті, хто закінчив університет, у порівнянні зі своїми однолітками, які цього не зробили). Більшість людей висловились, що плата за навчання зростала швидше за інфляцію з 2012 року, хоча насправді це не так. Люди недооцінюють частку іммігрантів за навчальними візами, не мають достеменного уявлення про те, що роблять іноземні студенти через три роки після закінчення навчання (найпопулярнішою відповіддю було те, що вони залишилися у Великій Британії працювати, хоча насправді більшість виїхала). «Люди, очевидно, не приділяють сектору вищої освіти стільки уваги, скільки ми», - заявив виданню Times Higher Education Боббі Даффі, директор Інституту політики. Насправді вони сприймають інформацію від ЗМІ, від політиків. Однак враження, що люди негативно ставляться до університетів, - навіть якщо це неправда, буде «визначати пріоритети і реакцію» політиків, які прагнуть отримати голоси виборців, додав Даффі.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/yYNoV>

Фото: pixabay.com

НАУКА ПРО ПРОМПТИНГ: ЦІННІСТЬ ЛАНЦЮЖКА МІРКУВАНЬ

У відкритому доступі опубліковані матеріали дослідження Л. Мейнке, І.Р. Моллік, Л. Моллік та Д. Шапіро з Університету Пенсільванії «Наука про промптинг», присвяченого аналізу запитів у великих мовних моделях. Вивчалась техніка «ланцюжка міркувань», тобто методу, що спонукає мовні моделі «міркувати крок за кроком» для підвищення точності відповідей, які генеруються. Автори тестували промптинг на різних завданнях та моделях (старих і нових), оцінюючи точність, варіативність відповідей, а також, що важливо, - витрати ресурсів (токени, час). Тестування проводилося на моделях без вбудованої здатності до міркувань і нових, де вона вже вбудована. Висновки, які випливають з результатів дослідження, такі: «ланцюжок міркувань» корисний для старих чи малих моделей без вбудованих механізмів міркувань, - саме їх застосування трохи підвищує якість, але збільшує варіативність, а іноді навіть знижує точність правильних відповідей. У нових моделях, де такі «ланцюжки міркувань» вже інтегровані, даний метод дає мінімальну або нульову користь, при цьому значно збільшуючи витрати

на токени, час і ресурси. Таким чином, з розвитком великих мовних моделей цінність «ланцюжка міркувань» знижується, оскільки сучасні моделі вже використовують покрокові міркування за замовчуванням. Користувачам необхідно це враховувати. Зокрема, корисно заздалегідь зважувати плюси (невелике зростання точності в старих моделях) та мінуси (збільшення часу, вартості, варіативності); уникати явного «ланцюжка міркувань» під час роботи з новими моделями із вбудованими міркуваннями, щоб заощаджувати ресурси; самостійно тестувати методи на конкретних завданнях та моделях, використовуючи складні покрокові промпти для старих версій мовних моделей та формуючи прямі лаконічні запити для сучасних.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/HII9P>

Фото: [pixabay.com](https://www.pixabay.com)

МИ НЕ РЯТУЄМО СВІТ. МИ ЗАЙМАЄМОСЯ НАВЧАННЯМ ТА ДОСЛІДЖЕННЯМИ

На сайті Times Higher Education опублікована стаття Кріса Хавергалу «Майкл Спенс: «Ми не рятуємо світ. Ми займаємося навчанням та дослідженнями»». У ній автор зазначає, що британським університетам не потрібно перебільшувати свою значимість для окремих осіб чи суспільства в цілому. Коли справа доходить до самопрезентації університети кажуть «ми чудовий, казковий, найкращий університет у світі». І так роблять майже усі. Звісно, це твердження зазвичай не відповідає дійсності. Університети говорять про свій надзвичайно важливий суспільний вплив, звертаючись до аудиторії зі словами «вам так пощастило, що ми у вас є, ви повинні бути вдячними». Фактично ці вислови відзеркалюють підходи маркетингових команд у кампусах по всьому світу. Вони викликають занепокоєння, адже в епоху, коли соціальна ліцензія закладів вищої освіти піддається сумніву з багатьох причин (щодо якості та точності академічних кваліфікацій, які вони пропонують, щодо цінності та актуальності їхніх досліджень, щодо їхньої ролі як форумів для відкритих дебатов) університети розмивають свій справжній внесок. Думаю, що внаслідок перебільшення внеску ЗВО у вирішення світових проблем, надання необґрунтованих обіцянок та завищених оцінок, люди втратили довіру до цінностей вищої освіти, а це – насправді дивовижні дослідження, які змінюють життя та надають реальні можливості людям, для яких університетська освіта є правильним рішенням для наступного етапу їхньої освіти та кар'єри. Отже, якщо університети збираються повернути собі привілейоване становище у суспільстві, ключовим пріоритетом для них має стати вирішення проблеми власної ідентифікації. Слід відмовитись від зверхньої заангажованої позиції та забезпечити відкритий обмін ідеями, зламати ідеологічні монокультури, в рамках яких студенти та викладачі не можуть вільно висловлювати погляди.

Існує модель зростання та модель оптимізації, - чи слід скорочувати навчальний заклад відповідно до нових реалій чи підтримувати його на постійному рівні, у т.ч. завдяки максимально широкому залученню іноземних студентів? Насправді позбавлення університетів соціальної ліцензії на діяльність — це не просто питання громадської думки, заголовків у ЗМІ чи політичних настроїв. Можливо, це пояснює чому західні уряди розраховують на університети як на рушійну силу економічного зростання та підтримують програми перепідготовки кадрів, але разом із тим неохоче виділяють їм достатнє фінансування для цієї мети. Як вихід розглядається створення зарубіжних філій. Але на думку автора статті це «доволі складно реалізувати у потрібному масштабі. Ви відправляєте персонал на навчання, обіцяючи той самий рівень, що і в Лондоні, але йдеться про, наприклад, Аліс-Спрінгс. Це важко, бо співробітники виявляють ентузіазм і займаються цим ефективно лише нетривалий час, але потім усвідомлюють, як далеко Аліс-Спрінгс знаходиться. Або ви наймаєте по місцевий персонал і керуєте університетом у чужій країні без комплексу соціальних, культурних та політичних мереж та капіталу, необхідних університету для успішного функціонування». Є багато питань, на які британські університети мають відповісти.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/8akqB>

Фото: pixabay.com

ЗАПУСК РОБОТОТЕХНІЧНИХ ЛАБОРАТОРІЙ В УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Асоціація робототехніки та автоматизованих систем, Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство освіти і науки України, Ukraine-Moldova American Enterprise Fund, Ajax Systems та Deus Robotics Проект RoboLab оголосили про старт прийому заявок від університетів, які прагнуть долучитись до створення роботизованих рішень та перевірки власних ідей у першій київській лабораторії RoboLab. Йдеться про лабораторію з робототехніки на 30 робочих місць зі спеціалізованим обладнанням та комплектами мехатроніки, програмним забезпеченням для 3D-моделювання та проектування, роботизованими платформами та інструментами зі штучним інтелектом. Взяти участь у відборі можуть взяти ЗВО, які мають освітні програми за спеціальностями «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» або суміжними, кваліфікованих викладачів, мотивованих студентів і базову інфраструктуру для інженерних експериментів. Заявку на участь у конкурсному відборі можна подати до 14 вересня 2025 року.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/03Yu7>, <https://qrpage.net/qr/Ou957>,
<https://cutt.ly/vrJPhmBj>, <https://cutt.ly/zrJPkYUA>

Фото: МОН

ВИДАННЯ ДЛЯ ФАХІВЦІВ ВІД КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

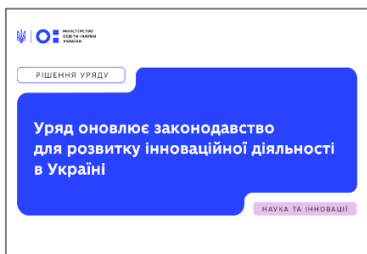

Книжкова палата України на власному сайті у розділі «Видання для фахівців» оновила інформацію про нові надходження книг і брошур. У ньому представлені публікації з видавничої справи та редагування, книгознавства, документознавства, бібліології, бібліографії та бібліографознавства, а також галузеві науково-методичні та методичні розробки. Список видань формується на основі електронної бази даних обов'язкового примірника документів.

Детальніше: <http://www.ukrbook.net/>, <https://qrcode.net/qr/IO5Xh>

Фото: скріншот

ООНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міністерство освіти і науки України інформує, що Кабінет Міністрів України схвалив законопроект «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності». Очікується, що його прийняття дозволить створити сучасні механізми підтримки науки й бізнесу, ліквідувати зайву бюрократію та запровадити нову інституційну структуру управління у сфері інновацій.

Йдеться про комплексне оновлення інноваційної політики в частині інструментів підтримки (гранти, інноваційні ваучери, державне замовлення, пільгове кредитування (повне чи часткове безвідсоткове, компенсація відсотків до 50%), державно-приватне партнерство, фінансування R&D); зняття бюрократичних бар'єрів завдяки скасуванню обов'язкової експертизи та реєстрації інноваційних проєктів; визначення цілей державної політики для підвищення конкурентоспроможності економіки, розвитку стартап-екосистем, підтримки науки та бізнесу; розмежування повноважень між МОН, Мінекономіки, Мінцифри, МОЗ, Міноборони та іншими ЦОВВ. Будуть створені відповідні стимули для бізнесу - фінансові інструменти для зменшення ризиків, створення гарантованого попиту через державно-приватне партнерство, розвиток інноваційної інфраструктури. Розробники документу наголошують, що за рахунок запропонованих змін збільшиться кількість інноваційно активних підприємств і обсяг виробленої інноваційної продукції; посиляться взаємодія науки й бізнесу, зокрема завдяки новим методам державної підтримки та ефективній інноваційній інфраструктурі; буде створено цілісний комплекс інструментів та механізмів для відновлення економіки на основі сучасних, екологічно чистих, енерго- та ресурсоефективних технологій; це стане фундаментом для розвитку наукомістких стартапів та інноваційних екосистем, інтегрованих у європейський і світовий простір. Законопроект підготовлений у межах стратегії WINWIN 2030, що охоплює розвиток стартап-шкіл, наукових

парків, ініціативи Science.City та нових механізмів фінансування, щоб об'єднати науку, бізнес і державу в єдину інноваційну систему.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/0uarN>, <https://winwin.gov.ua/>,
<https://qrpage.net/qr/NTvUq>

Фото: МОН

ПОРАДИ ЩОДО СТВОРЕННЯ Й ПІДТРИМКИ ЕКОЛОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

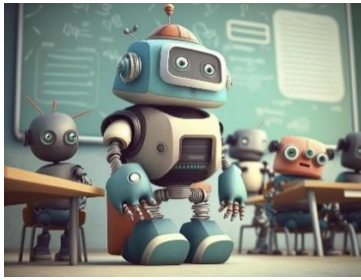

На сайті Times Higher Education опублікована тематична добірка статей «Більш екологічне майбутнє вищої освіти». У ній зібрані поради щодо мотивації у справі створення більш екологічних університетів. Стале майбутнє залежить від передових світових інновацій, сміливих досліджень, освіти, взаємодії з громадськістю та обміну знаннями між вченими та промисловістю. За розумно організованого підходу університети можуть забезпечити всі ці елементи, якщо створять належні умови для педагогів та здобувачів освіти для фокусування на кліматичних цілях. Тематична підбірка ТНЕ пропонує рекомендації для світової вищої освіти щодо створення більш екологічних інститутів, досліджень і викладання. Ресурси охоплюють практичні дії з просування сталого розвитку - від впровадження ЦСР у навчальні курси та програми, до скорочення відходів у кампусах та виховання наступного покоління лідерів у галузі охорони навколишнього середовища. Доступний для ознайомлення ресурс наразі містить двадцять дві статті, присвячені актуальним питанням використання Цілей сталого розвитку для сприяння інноваціям; критичним підходам до включення ЦСР до навчальних програм; подоланню розриву в обізнаності щодо ЦСР; п'ятиетапній структурі інтеграції сталого розвитку у вищу освіту; упровадженню Цілей сталого розвитку у навчальні програми за допомогою міждисциплінарного підходу; підготовці студентів університетів до лідерства у вирішенні проблеми зміни клімату; залученню студентських голосів до ініціатив «зеленого» кампусу; спільної роботи зі студентами для розроблення стандартів освіти у галузі сталого розвитку; підтримці екологічного ШІ; створенню «зеленого» кампусу тощо.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/gyIxc>

Фото: pixabay.com

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ГШІ

На сайті Times Higher Education опублікована стаття Рені Беатріс Алкалай «Комплексний підхід до навчання за допомогою ГШІ». У ній представлена чотириетапна структура презентації ГШІ, яка може допомогти у навчанні студентів тому, як найкраще можна використовувати інструменти ШІ, роблячи це критично та етично, сприяючи розвитку самостійності, усвідомленню упередженості ШІ та більш глибокому залученню до філософських роздумів. По мірі того, як ГШІ проникає у систему вищої освіти, його використання у навчальних закладах одночасно спричиняє інновації та викликає занепокоєння. Деякі викладачі прямо забороняють використання цих інструментів студентами, тоді як інші прагнуть скерувати студентів до вдумливого та відповідального використання ШІ. Як професор філософії, Рена Беатріс дотримується останнього підходу. На своїх курсах з етики та медичних гуманітарних наук вона закликає студентів ставитися до інструментів ГШІ не як до джерела істинних знань, а як до способу перевірки власних ідей. Студенти вчаться критично оцінювати тексти, згенеровані ШІ, розрізняти викривлення фактів і достовірність інформації, щоб найкращим чином формулювати власні ідеї. У своєму курсі Алкалай заздалегідь планує дату здачі проміжної роботи і пропонує поетапну її підготовку упродовж шести-семи тижнів до її здачі. Студенти починають з вивчення можливостей та обмежень інструментів ГШІ, читають відповідну літературу, беруть участь у групових обговореннях, займаються практичним порівнянням отриманих відповідей на етичні та філософські питання, використовуючи ці вправи для вивчення упередженості і якості генерації. Нарешті, учні застосовують інструменти ГШІ до власних текстів, переходячи від рефлексивного твору до взаємодії з ШІ та досягаючи кульмінації у критичній оцінці контенту, створеного ШІ. Чотириетапна структура інтеграції інструментів ГШІ у навчальні завдання охоплює формування базового розуміння; експерименти зі штучним інтелектом у класі; дослідження упередженостей; творче письмо та рефлексію. Кожен етап реалізує певні навчальні цілі, містить посилання на рекомендовані матеріали для читання, приклади і формати завдань.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/N8cLs>

Фото: pixabay.com

СЕРВІС TURNITIN

Turnitin являє собою американський сервіс аналізу академічних текстів, створений для всебічної підтримки академічної доброчесності. З 1998 року він надає освітянам послуги з ідентифікації запозичень для задоволення потреб викладачів і студентів. Сервіс побудований на сучасних технологічних і програмних рішеннях, а також використовує велику бази даних наукового контенту. Інструменти Turnitin сертифіковані за стандартом LTI та легко інтегруються з понад 100 освітніми платформами, системами управління навчанням, сервісами «єдиного входу» тощо. Користувачам надається цілодобова технічна підтримка. Також на порталі публікуються спеціально створені освітні ресурси для забезпечення «людиноорієнтованого» використання усіх можливостей сервісу, інструментів та ІІІ для зменшення навантаження викладачів та підтримки студентів у їхньому прагненні етичного навчання. Оцінювання подібності текстів забезпечує надійна програма, доповнена можливістю виявлення текстів, згенерованих або перефразованих ІІІ. Інтерфейс сервісу представлений багатьма мовами, у т.ч. англійською, іспанською, португальською, німецькою, французькою, італійською, японською, китайською, корейською, турецькою, арабською. Є можливість автоматизації процесу оцінювання, спрощення адміністративних процедур, організації зворотного зв'язку, налагодження системної аналітики результатів. Здійснюється перевірка на наявність ІІІ-текстів з визначенням оригінальності стилю, рерайтингу тощо. Належним чином забезпечується конфіденційність даних, яка побудована з урахуванням світових та національних стандартів (сертифікат SOC-2 щодо конфіденційності). Окремим напрямком підтримки викладачів і студентів від Turnitin є належне інформування про засоби підтримки академічної доброчесності, види академічних порушень та засоби сприяння етичній перевірці (на сайті є відповідні інструкції та «Керівництво з відповідального використання штучного інтелекту»). Інструмент Turnitin Clarity надає викладачам уявлення про розвиток навичок академічного письма студентів, щоб підтримати навчання. Компанія здійснює необхідні заходи для зменшення ризиків, які штучний інтелект створює для академічної доброчесності та репутації наукової чи освітньої установи, одночасно підтримуючи відповідальне використання ІІІ.

Детальніше: <https://www.turnitin.com/why-turnitin/>, <https://www.turnitin.com/>, <https://qrpage.net/qr/ju1ff>, <https://qrpage.net/qr/6z0Rz>, <https://qrpage.net/qr/32Lp4>

Фото: скріншот

ЩО ЗАВАЖАЄ ВИКЛАДАЧАМ БОРОТИСЯ З АКАДЕМІЧНИМИ ПРОСТУПКАМИ

На сторінці блогу Міжнародного центру академічної доброчесності опублікована стаття Корі Скарр і Карла Мангаїса «Усунення перешкод, що заважають викладачам запобігати порушенням академічної чесності». У ній йдеться про те, що для багатьох викладачів боротьба з академічними проступками є однією з найскладніших і найневдячніших частин їхньої роботи. Опитування викладачів політехнічного коледжу Онтаріо, висвітлює бачення викладачами загальної ситуації з виявленням академічних порушень. Робоче навантаження є головною перешкодою, що гостро проявляється особливо серед викладачів, які працюють неповний робочий день і яким не компенсують додаткові години, необхідні для розслідування такого роду справ. У більшості досліджень викладачі розглядаються як однорідна група, ігнорується їхній реальний досвід, мотивація, педагогічний стаж. Але саме досвід формує сприйняття: викладачі з більш, ніж десятирічним стажем, частіше вважають, що навчальний заклад не ставиться до академічної доброчесності серйозно. Викладачі з одним або менше роками викладацького досвіду повідомляли про бар'єри, пов'язані з критикою їхньої педагогічної практики з боку інших, а також про страх зіпсувати стосунки зі студентами. На підставі цих результатів автори рекомендують наступні стратегії: створення безпечного простору для діалогу з питань недоброчесної академічної поведінки під керівництвом експерта з викладання та навчання, який спрямує розмову в позитивне і продуктивне русло; зміцнення відносин між викладачами та їхнім керівництвом із підтвердженням того, що подання заяв про порушення академічної доброчесності не матиме негативного впливу на кар'єру; створення позитивної синергії всередині колективу шляхом визнання і підтвердження наявних проблем і заохочення співпраці для підвищення академічної доброчесності; оприлюднення результатів розгляду справ, пов'язаних з випадками серйозних академічних проступків, щоб посилити прихильність установи до підтримки академічної доброчесності.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/yJ9F0>, <https://qrpage.net/qr/udIa6>

Фото: ICAI

ЧОМУ ПІДРОБЛЕНІ СТАТТІ, СТВОРЕНІ ЗА ДОПОМОГОЮ ШІ, СТАНОВЛЯТЬ ЗАГРОЗУ ДЛЯ АКАДЕМІЧНИХ ПУБЛІКАЦІЙ

На сайті Times Higher Education опублікована стаття Сонджина Хонга «Підроблені статті, створені за допомогою штучного інтелекту, становлять нову загрозу для академічних публікацій». У ній автор зазначає, що як редактор, він отримує від «підставних авторів» підроблені статті, що складаються з раніше опублікованих ними, текст яких змінено за допомогою

ШІ. Сонджин задається питанням, чому це відбувається, а також ділиться своїми міркуваннями. За останні місяці йому довелося працювати з 20-ма рукописами, які на перший погляд були схожі на нові дослідження, але при детальному розгляді виявилися раніше опублікованими роботами, переписаними за допомогою ШІ. Структура, методи і навіть малюнки та таблиці були практично ідентичні оригіналам, але при цьому статті мають аномально низькі показники схожості тексту. У той час як справжні рукописи зазвичай показують близько 10-15% схожості в iThenticate, ці підробки показують лише близько 2-5%, ніби вони були навмисно створені для того, щоб уникнути детекції зловживань. Такі низькі оцінки, як правило, пояснюються розпливчастими формулюваннями, згенерованими ШІ, в яких загальноприйняті наукові терміни замінені менш точними виразами. Більше того, багато посилань, схоже, вставлені випадковим чином, а деякі взагалі не мають відношення до теми дослідження. Іноді статті приписуються неіснуючій людині із зазначенням афіліації відомого університету. І це не помилки через необережність, а навмисні дії. Але навіть якщо такій людині відправляти до журналу роботу під вигаданим ім'ям? Чим це йому допоможе? Це може бути скоординованою спробою наповнити журнали дезінформацією та псевдонауковими даними, посіяти плутанину і підірвати довіру до певних галузей знань або видавництв. Можливо, таким чином розробники програм на основі ШІ перевіряють їхню ефективність: чи зможе ШІ обдурити редакторів і рецензентів журналів, змусивши їх повірити, що стаття нова і справжня? Якщо рукопис складений з фрагментів декількох статей або оглядова стаття складена шляхом змішування матеріалів з десятків джерел, виявлення порушень стає набагато складнішим. Редактори та рецензенти володіють навичками оцінки наукової якості рукописів, а не виявлення фальшивок, створених штучним інтелектом. І без відповідної підготовки їм буде непросто, особливо в умовах високого редакційного навантаження та відсутності глибоких знань по темах, що розглядаються. Сонджин вважає, що редакторам потрібна допомога: упровадження більш ефективних інструментів для відсіювання рукописів на етапі подання робіт, включаючи інструменти визначення авторства та «чорні» списки відомих шахраїв, процедури перевірки осіб, (наприклад, запит ідентифікаторів ORCID), поліпшення навичок розпізнавання «тривожних сигналів». Підвищення обізнаності про підтверджені випадки шахрайства з використанням ШІ та активний обмін інформацією між

редакторами, рецензентами й дослідниками матимуть вирішальне значення для формування культури протидії підриву основ наукової довіри.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/FEUyI>

Фото: pixabay.com

3. Наукові заходи

RESEARCH4LIFE В УКРАЇНІ: ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ НАУКИ ТА РОЗВИТКУ

28 серпня 2025 року відбувся вебінар «Research4Life в Україні: партнерство для науки та розвитку». Він став площадкою для поширення інформації про можливості доступу представників академічної спільноти України до ресурсів проекту, а також переваги такого доступу для представників різних предметних галузей. Обговорювались відомості про використання ресурсів Research4Life зарубіжними та українськими науковими установами й закладами вищої освіти (понад 11,5 тис. установ у 125 країнах світу із низьким та середнім рівнем доходу до 165 тис. книжок, 18,7 тис. журналів, 67 довідкових ресурсів та 15 баз даних у галузях охорони здоров'я, сільського господарства, довкілля, прикладних наук та правової інформації), перспективи розширення вітчизняної мережі амбасадорів Research4Life, ресурси провідних видавництв світу Elsevier, Springer Nature, John Wiley & Sons, Taylor & Francis, Emerald, Sage Publications, Oxford University Press, Cambridge University Press, IOP Publishing. та базами даних Research for Health (Hinari), Research in Agriculture (AGORA), Research in the Environment (OARE), Research for Development and Innovation (ARDI), Research for Global Justice (GOALI). З січня 2023 року Україна отримує безкоштовний доступ до ресурсів проекту Research4Life, національним координатором доступу виступає ДНТБ. Організатор – Державна науково-технічна бібліотека України.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/GQo8u>, <https://qrcode.net/qr/FJz2U>

Фото: скріншот

ПОДАННЯ ЗАЯВКИ НА ВКЛЮЧЕННЯ ДО DOAJ

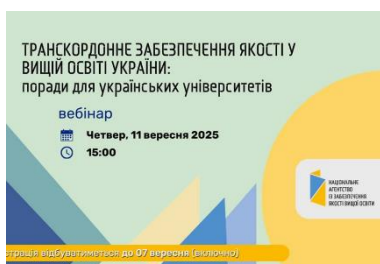

1 вересня 2025 року стартує онлайн-курс «Підготовка до подання заявки на включення до DOAJ 2025». Цей курс покликаний допомогти видавцям, редакторам та менеджерам наукових журналів, а також тим особам й інституціям, які підтримують журнальну інфраструктуру, ознайомитися з процесом підготовки журналу до подання заявки на включення до DOAJ – реєстру журналів відкритого доступу. Планується обговорити загальні питання діяльності DOAJ, правила включення журналів до реєстру, зміст та форму заявки, процедури розгляду заявок експертами, дізнатись про кращі практики наукових журналів, що традиційно представлені у DOAJ. Організатори: DOAJ, Research4Life.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/DHpeET>, <https://qrcode.net/qr/yBjMw> -

Фото: логотип

ТРАНСКОРДОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

11 вересня 2025 року відбудеться вебінар «Транскордонне забезпечення якості у вищій освіті України: поради для українських університетів». Він стане площадкою для презентації відповідного видання «Транскордонне забезпечення якості у вищій освіті України: поради для іноземних агентств та українських університетів». Планується обговорити питання транскордонного забезпечення якості у контексті Болонського процесу; розглянути більш детально статистичні дані й існуючі практики акредитацій іноземних агентств; провести дискусію щодо процедур транскордонного забезпечення якості в Україні, спираючись на національні законодавчі вимоги та європейські стандарти. Організатор - Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/nzvQX>, <https://forms.gle/XkjAzVy6DdcpaCKHA>
<https://bit.ly/45dLvza>

Фото: НАЗЯВО

ПАРТНЕРСТВО EIFL – УКРАЇНА

11 вересня 2025 року відбудеться вебінар «Партнерство EIFL – Україна: новий етап співпраці та розвитку». Він покликаний надати слухачам актуальну інформацію про Національний Консорціум «EIFL-Україна», який діє на засадах Меморандуму про співробітництво з організацією Electronic information for Libraries. Планується обговорити програми, які реалізуються в рамках діяльності Консорціуму (доступ до ліцензованих ресурсів; підтримка авторського права та бібліотек; відкритий доступ; публічні бібліотеки); можливості долучення до Консорціуму; отримання доступу до ліцензованих електронних ресурсів EIFL без оплати або зі значними знижками для членів Консорціуму; пояснення щодо того, як науковці можуть скористатися скасуванням плати за публікацію (APC) в наукових журналах. Організатор - Державна науково-технічна бібліотека.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/vgV1Q>, <https://qrcode.net/qr/1M6da>,
<https://qrcode.net/qr/h7lOJ>

Фото: скріншот

РЕЦЕНЗУВАННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ

17 вересня 2025 року відбудеться вебінар «Рецензування наукових публікацій: від традиційних моделей до відкритої науки». Захід стане майданчиком для обговорення рецензування наукових публікацій, яке є фундаментальним механізмом забезпечення якості та достовірності наукового знання, і не лише гарантує відповідність досліджень високим академічним стандартам, але й сприяє вдосконаленню методології, підвищенню точності результатів та їхньої інтерпретації. Планується розглянути еволюцію рецензування; його роль у формуванні академічної доброчесності; актуальні виклики, з якими стикається наукова спільнота сьогодні проаналізувавши відповідні публікації у Web of Science; значення відкритого рецензування у сучасному науковому світі; моделі відкритого рецензування з прозорими процесами оцінювання публікацій (на відміну від традиційного анонімного рецензування ця модель дозволяє ідентифікувати рецензентів, публічно оприлюднює їхні оцінки та залучає більш широкую наукову спільноту до обговорення). Організатор – Державна науково-технічна бібліотека України.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/ToCti>, <https://qrcode.net/qr/XA9fG>

Фото: скріншот

РЕЦЕНЗУВАННЯ: НАЙКРАЩІ ПРАКТИКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

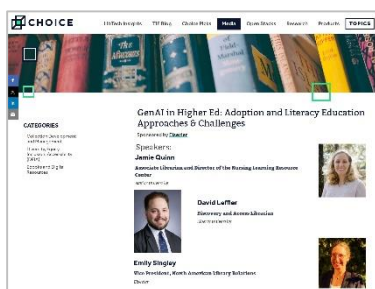
18 вересня 2025 року відбудеться вебінар «Рецензування: найкращі практики та рекомендації». Захід стане площадкою для всебічного обговорення процесу рецензування як основи академічної доброчесності та чинника забезпечення якості наукових публікацій. Під час вебінару слухачі дізнаються про найкращі практики рецензування; про

піонерні розробки від компанії Clarivate у галузі технологічних рішень для рецензування; як зробити процес рецензування більш прозорим та як залучати до нього наукову спільноту; як інформація про рецензування відображається у профілях дослідників Web of Science; як дослідники можуть продемонструвати свій внесок у рецензування. Організатори: Clarivate, Державна науково-технічна бібліотека України.

Детальніше: <https://qrpge.net/qd/ddn5T>, <https://qrpge.net/qd/a3062>

Фото: скріншот

ГШІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

24 вересня 2025 року відбудеться вебінар «Генеративний штучний інтелект у вищій освіті: упровадження, підходи та проблеми навчання грамотності». Він покликаний надати учасникам інформацію про критерії й стратегії забезпечення цифрової грамотності щодо використання інструментів генеративного штучного інтелекту, які обов'язково

повинні опанувати академічні бібліотекарі й упроваджувати їх, дієво сприяючи використанню ГШІ бібліотечною спільнотою. Запланована дискусія стосовно різних аспектів упровадження інструментів ГШІ в кампусі та підходів до формування належної грамотності ШІ, інструменти ГШІ та їхні можливості, трансформація під впливом ГШІ дослідницького робочого процесу; нові можливості для дослідників щодо генерування нових ідей, прискорення інновацій, узгодження розробок із суспільними та галузевими пріоритетами. Організатори: Choice, Elsevier.

Детальніше: <https://qrpge.net/qd/NS8T4>

Фото: скріншот

ВІДКРИТИЙ ДОСТУП: ЗА І ПРОТИ

25 вересня 2025 року відбудеться вебінар «Відкритий доступ: за і проти. Він стане площадкою для обговорення широкого кола актуальних питань, пов'язаних з відкритим доступом до наукових публікацій. Під час заходу планується детально розглянути переваги та недоліки різних моделей відкритого доступу; оцінити їхній вплив на академічну

спільноту; обговорити новітні зміни ландшафту академічного видавництва у контексті відкритої науки та майбутнє академічних публікацій. Організатор - Державна науково-технічна бібліотека України.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/n76va>, <https://qrpage.net/qr/PJKN6>

Фото: скріншот

Дякуємо Вам за підписку на дайджест інформаційних матеріалів НРАТ.

Він створюється в рамках реалізації проекту Національного репозитарію академічних текстів, який фінансується Міністерством освіти і науки України. Цільова аудиторія - науковці, освітяни, інноватори, здобувачі вищої освіти, автори і редактори наукових фахових видань, прихильники відкритої науки та відкритого доступу.

У щоденному режимі ця інформація оприлюднюється на офіційному вебпорталі Нацрепозитарію та сторінках НРАТ у соціальних мережах:

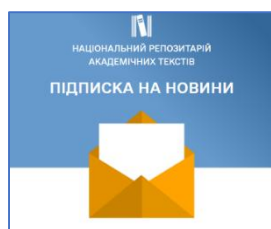

<https://nrat.ukrintei.ua/category/usi-novyny-na-portali/>, <https://nrat.ukrintei.ua/category/naukovi-zahody/>

https://www.facebook.com/groups/578991159108587/?sorting_setting=CHRONOLOGICAL

<https://t.me/NationalRepository>

<https://invite.viber.com/?g2=AQBNMJ1iDNPI403rQ2x%2FeMt0spQItYQzEroTVETPdJlh2K97EhrByGTLtwG%2FP70p>

Усі бажаючі можуть оформити підписку на повідомлення про події, документи і заходи, які публікуються на ресурсах Нацрепозитарію. Для цього на головній сторінці вебпорталу у сервісі «підписка» достатньо обрати зручну періодичність повідомлень (щодня або раз на тиждень) та цільову спрямованість (науковцям, освітянам, інноваторам).

Детальніше: <https://nrat.ukrintei.ua/newsletter-list/>, <https://nrat.ukrintei.ua>